

Nepodpisani se dopisi ne šalju. Priponama se pisma, oglašiti itd. Šalju po običnom stoku ili po dogovoru. Isto tako je sa prikladnim. Neveći se šalju poštom kao listovima (asestno postalo) na administraciju „Naše Sloge“. Inače presime i najbližu poštu valja točno označiti.

Komun list ne dolje na vrijeme, neka list javi odgovornosti u otvorenom pismu, za koje se ne plaća poštarina, ako se istina napiše: „Reklamacija“.

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

Slagom rasti malo stvari, a nesloga sve pokvari. Mar. pol.

Istina svakog četvrtka izlazi.

Dopisi se poručuju ako se ne šalju.

Neprijateljski listovi se ne primaju. Predplata s poštarinom stoji 25 for, za seljake 20 for. na godinu. Razmjerno for. 2 1/2 i 1 za polgodinu. Izvan carine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Poziv na predplatu.

Po starom običaju pozivljemo naše stare predplatnike, da izvole obnoviti predplatu za god. 1896. pošto se to godina 1895. primiče koncu.

Naš list stupa godinom 1896. u XVI. tečaj svoga obstanka, pa ako je imao u punom četvrt stoljeća svakojakih neprilika, na žalost našu imao ih je ponajviše sa nemarnim predplatnicima. Izdavanje našega lista epojeno je sa velikim novčanim žrtvama, pa ako neima stalnih i redovito plaćajućih čitatelja, teško njemu, a još teže upravi, koja mora imati sredstva za tekuće troškove oko lista. Radi toga pri koncu godine molimo sve naše stare predplatnike i sve prijatelje hrvatske grane u Istri, da nam ostanu i nadalje vjerni i da nastoje pridobiti nam novih predplatnika, nove pomoći u našoj teškoj narodnoj borbi.

Ovom prigodom upozorujemo i sve one naše čitatelje, koji nisu do danas učinili svoju dužnost za tekuću, a nekoji žalibože i za više prošlih godina, da se već jednom odazovu našem pozivu i svojoj savjesti — ako je imaju. Zaista nije pravo ni pošteno primati list a ne plaćati ga, te tim spravljati našu upravu u stotinu neprilika.

Komu je dakle do napredka hrvatskoga plemena u Istri, i koji želi, da tomu putnika do bolje budućnosti pripomogne, neka priskoči u pomoć redovitom predplatom našem listu, tomu staromu i najvjernijemu učitelju, savjetniku i prijatelju našega puka. „Naša Sloga“ stoji na godinu za imućnije 5 for. a za seljake 2 for., na pol godine polovicu gornjih cijena. Novci neka se šalju upravi lista novčanom nakaznicom, jer je to najcjenije.

U Trstu, decembra 1895.

Uprava „NAŠE SLOGE“

PODLISTAK.

Na badnjak.

Napisao Emil.

Netem se sunce sakrilo za goru, a prvi suton zahvatio zemlju, zamijeti se tornja seoske župne crkve u tihom predvečerju srebrni glas zvona.

— Stari se Mato nekako požurio, govorili nekog vračajući se s polja kući.

— Valjda mu dodijao glad. Stari Mato već od jučer posti. Dvadeset i četiri sata na tašte, nije bogme nikata šala, odgovarali drugu.

— Al ipak malna da ga nije napast svladala. Pošao naime Mato o podne k susjedici. Ona je varila „prežgnu juba“. Prostrla stol, a bogme pounčila i Mati. Mato se otimao — al žena je gotova napast. Napokon uzeo žlicu i zagrabio u zdjelo. Al u to se dosjeti zdicu, baci žlicu, zahvati i izadje iz kuće, bojeći se, da ga i opet nebi saletila napast. To mi kazivala Mare Jukićeva, pripovjedi netko od družine. Svet udari u grohotan smieh.

— Al zlo vas ne znašo, zar ne čujete, da glas božiji zvuči, ukori vragoljasta čeljad neka starija, što je putam prolazila.

— Pravo velite, babo Tonko, odvratit će pametniji, pa skinuše kape, stadoše šaptati tihiu molitvu.

Kratko iza toga čitavo je selo opustjelo. Svet ogladnio, pa se za doba povukao pod svoje krove, da u krugu svojih milih nživa onog božjeg blagoslova, što ga vriedne demagogice svarile i na trpezu donijele, dok se s druge strane garde već i onako pobrinuli, da nebi

B o ž i ć.

Stotine i stotine milijuna krčana slave sutra najveličanstveniji blagdan sv. katoličke crkve, koji nas sjeca narodjenja Sina božjega i kojemu nalazimo krasan odziv u evanđelju sv. Ivana, te u najkrasnijoj svakdanjoj našoj molitvi — u andjeoskom pozdravu: *I rido put bi učinjena itd.*

Od devetnaest stoljeća amo sjeca nas crkveno zvono tri puta na dan najzavisišijega otajstva naše sv. vjere — začeta Onoga, koji je uzeo čovječju put na sebe i koji „bi mučen i slostavljen, ali ne otvori usta svojih, kao jagnje“ na zaklanje vođen bi i kao ovca niema pred onim, koji ju striže, ne otvori usta svojih — sve to da izmiri griješni svet sa Bogom otecem, da nas oslobodi vječne smrti.

„Slava va višnji“ oriti će se sutra na sve četiri strane svijeta, jer se je narodio kralj nebeski od prečiste Djeve Marije.

Isus Krst rodio se od siromašnih roditelja u zapuštenoj stalici, izložen svim nepogodam nevremena. Rodjen siromah, proživio je svoju mladost uz otca-hranitelja drvodjelca, pripravljajući se za uzvišeno zvanje učitelja i meštara. Učio je i propovjedaio kroz dvie godine i pol, predbioh za svoj uzvišeni nauk dvanaest priprostih ribara.

Siromah, bez ugleda i časti, bez visokih nauka i bez bogatstva, proganjen i posmjehivan, pa pomoću dvanaestorice neukih muzeva preokrenu svojom naukom čitavi svet.

To je zaista riečit dokaz o božanstvu naučitelja i o svetosti njegovog nauka, koji je preporodio sav svet, i bez kojeg nebi imao život na zemlji ni smisla ni vriednosti.

Radi toga slavi se godimice dne 25. decembra uspomena na narodjenje

Onoga, koji je uzeo na sebe slabašnu čovječju put i koji je žrtvovao sam sebe svomu Otcu nebeskomu, da zatvori vrata pakla i da nam pripravi na drugom svijetu bolji život.

Bez blaga i bogatstva uz svakojake patnje i progonaštva, kojim bijaše čak do svoje mučeničke smrti izložen, sjajno je pobedio sve protivštine, pomiriv tako griješni svet sa Stvoriteljem neba i zemlje.

Koja dakle krčanska duša, da se neveseli iskrenim srcem svakogodišnjom uspomeni na porodjenje Spasiotajja svijeta? Tko između nas da veselo nezapjeva sa božjimi blagoviestnicima nad jaslucima u skromnom Betlehemu: *Slava, na višinah Bogu i mir ljudem na zemlji, koji su dobro volje!*

Pa ako je Sin božji sašao na zemlju i na sebe uzeo put čovječju, da nas oslobodi od vrata paklenih, nije doprineo najveću žrtvu, što ih viekovi poznaju, samo radi jednoga plemena ili naroda, jedino radi bogataša, mogućnika i visokopoloženih, nego za sav ljudski rod, za čitavo čovječanstvo.

Dapače naš Spasiotaj, rodjen u ubogoj kolibici, sam siromah, najvećim prijateljem i zaštitnikom ubogih, zanemarenih, zapuštenih i potlačenih, kako naš liepo uči naša sveta vjera.

Toga radi imadu nesretnici, pojedinci i narodi, najviše razloga, da se veselo narodjenje Boga-čovjeka, toga najvećega mučenika svih viekova. Vjerujući čvrsto u njegovo božanstvo i u svetost njegove nauke, nije moguće, da ti nesretnici klonu duhom i da izgube nadu u njegovu svetu pravdu a u svoju bolju budućnost.

Upravo radi toga evo ti mili naš hrvatski narode pobude naše u predvečerje svetih božićnih blagdana, da

kući sve prazno, polje slabo urodilo, a ono nešto usjeva i božjeg dara u vinogradima unistilo što prežestoka zima, što žega a što njome i krupa. Zlo, zlo da veće ne može ni da bude.... A milosti ni od kuda! Sve ju ostavilo!

Pa nije sama nerodica upropastila njezinu kuću. Bilo je osim toga u obitelji i iuh nevolja, bilo je dogotravnih bolesti bila i smrt.... Troje joj je djece pokosila gripobolja.... a starost i nemoguć ota i majku. Troška na sve strane, a tuge i boli da svimeš... Kao da sre to nije bilo dosti, zahvatio prošle zime požar staju. Sve se prometnalo u prah i pepeo i staja i ono blažetna, jedina podpora u nevolji. Nevolja te nevolja!

A ni pol jada, kad bi čovjek imao barem koga, da ga utješi, da mu u nevolji pomogne, a da ljudi se easma otdudjili — sve se drži daleko, kao da je njezina kuća prokleta.

I jest, prokleta... Tužna si majka zastrie rukama lice, pa uzdahnuvši duboko, poljubi djecu i pridigne se polako, pa da je ne probudi, ležidje na prstima iz sobe i udje u kuhinju, da na ognjištu zapreta vatra i da uredi, što se uraditi imalo.

Kad je i time gotova bila, udje u drugu pokrajnu sobu, gdje je za priprastim, odignim al uzkim stolom sjedio čovjek srednje doba, nu već prošiede koso i brade. Lice mu je suho, navorano. Bliedo, a pogled samorast, rekao bih, realno tup.

Odjelo je na njem priprasto i iztrošeno, a kroz mnogobrojne podrtine na košulji i hlačama provijanje njegova podosta bila pat.

nekloneš duhom u težkih kušnjah, koje te salicu sa svih strana, već da dignes oči i srce k božanskomu Dietetu, koje štiti i brani nevine, trpeće i zaboravljene.

Slaveći narodjenje Isusovo, crpi snagu i vjernu u konačnu pobjedu tvojih prava, koja se osnivaju na pisanih zakonih, a navlastito na onom zakonu, što no ga je propovjedaio i tumačio Onaj, kojega narodjenje sutra slavimo. Upri svoje oči vesela srca i vedre duše u Spasiotajja, koji neće da bude tlačitelja ni potlačenih. Vjernujuć u Njega, dočekati ćeš bez dvojbe bolje dana, sreću i slobodu svoju na ovom svijetu, a na drugom uživanje nagrade za tvoje jade i nevolje. U. to ime, mili rode, čestit i sretan bio Ti Božić!

Govor

zastupnika dra. M. Laginje u sjednici od 14. decembra 1895. zastupničke kuće carevinskoga vieća u Beču.

Razpravljalo se je o stavki „ministraško viede“, te je naš zastupnik obzirom na to, da među ministri ima i Slaveva (Poljaci: Badeni i Bilinski) najprije rekao nekoliko rieči u hrvatskom jeziku, naglasujući, da nemože ni ove prilike propustiti, a da ne reče koju u svojem jeziku, a to tim radije, što na ministarskih stolica sjedi takođerjer ljudi od našega slavonoga naroda. poljska naša braća, koja će razumjeti ne samo glas besjede, nego i glas srca.

Ona reče njemački (po stenografskom zapisniku):

Visoka kuća! Držao sam, da je najprikladnije, te ovdje, kod poglavlja o ministarskom vieću razložim nekoliko naše tegobe u pogledu Istre, koju ovdje zastupam u prvom redu.

Već radi samoga poglavlja, o kojem se razpravlja, neću da razpredem drugih govora, nego hoću samo, da načelne naše tegobe označim.

U svojem govoru od 10. decembra ove

Glavu naslonio o lietu ruku, a desnom podržavao u ustima kamaš zelenjene lule, u koju je bio ponirpao nešto izsušena „kuša“, jer dubana u njega nije bilo, a pošto je bio prikrivao na pušenje, to mu se činilo nekako mučeno, da mu se izpred očiju ne izvijaju koluti dima.

Suteći povlačio je mutne oči po kukavnom i iztrošenom namještaju tlesne sobe, i po njenim golim, poernjelim i počučelnim stienama, kojima je slabo svjetlo čadjaue uljenice nekako čudno titalo.

Nekud se zanudio. Mora da su ga zakućpile težke misli. Svjedok je tomu ponajbolji crni ovaj oblak, što mu se nadvio uad čelo, pa i bolni ovaj izraz lica i ožiju, koji bi kadšto siernule tannin, mutnim plamom, a po dubokom, težkom i holnom uzdahu. što bi mu se u taj par vino iz grudi, čovjek bi sudio, da ga mori ljuta nekaka pećal.

Stupivši žena u sobu, ponajprije baci pogled na čovjeka i nekako ju zabeležio oko srca, videći gu onako tužna i sumorna. Ne rekavši ni rieči, uze plietvo, što joj je ležalo na nizkom krevetu i sjedne na drveni, razklamani stolac. baš nasuprot muža.

U sobi bile sve tiho, tek se čulo brzo pomicanje igala i šustanje predje, što se polaganog izvijala iz klabka.

Žena je medjutu večkrat pridigla glavu i izpod oka zirnula na muža, kao da mu želi nešto reći, nu svaki put ponihki bi nikom, a ni da bi što kazala. Kad u njeko odavni so ipak. Spusti plietvo u krilo, dignu glavu i reče bojazljivim tihim glasom:

— Ivana!

godine, u kojima je nekim načinom pokušao razmatrati i proširiti svoj programni govor dotaknuo se je preuzvišeni gospodin ministar predjednik južno-slovenskih plemena, te je označio stanovište sedanje vlade prema njima ovako: (šta.) "Vlada se čini ti dužnom, da iz puni prave kulturno-narodne potrebe tili plemena uvidjavno i dobrohotno".

Da nas visoka vlada ovdje upita, bi li htjeli još povrh toga štogod, to se smatram ovlaštenim u ime njihov; drugova i u ime naroda, koji zastupaju, izjaviti: Ni za stalno nepitamo ništa više nego li ono, što je njegova preuzvišenost obećala, naime da se izpune naše istinite kulturno-narodne potrebe, i da se to učini uvidjavno i dobrohotno. Više od toga nepitamo, zato će moja daljnja govorjenja ići poglavito za tim, da dokažem visokoj vladi, da naši zahtjevi u kulturnom pogledu neimaju u sebi baš ništa takova, o čem bi vlada mogla misliti, da je izazivaju (provokacija) proti drugim plemenom.

Neka mi bude dozvoljeno već ovdje opaziti, da sve ono, što vlada spozna kao kulturnu sadanju potrebnu jednog naroda, nesmjaju se nikako uzeti kao izazivanje drugoga kojeg naroda. (Odobranje.) U izpunjenju onoga, što je na zakonu osnovano, nitko nesmije nazirati provokaciju proti sebi. (Odobranje.)

Naše su pak potrebe i želje našega puka takove, da u istinu nemogu služiti kao žaljenje drugog naroda.

Zato hoću, da spomenem samo što mi zahtijevamo na primjer u političkoj upravi. To je ponajprije, da se bar u našoj pokrajini za pokus uvede, što bi bezvrijedno koristno bilo za sve pokrajine, naime preosnova političke uprave, barem u najnižih molbah.

Ali mi nemislimo pri tom samo preosnovu političke uprave same, nego i jedno novo razložnje zaokruženje političkih kotara prve molbe, dotično pomoženje istih od prilike tako, da svaki sudbeni kotar bude zajedno i politički.

Od političke vlasti pitamo nadalje, neka cieli svoj upliv upotrebi, da po svoji Istri i najednakrat budu na novo razokružene mjestne občine.

To nije stvar samo autonomnih vlasti, nego je i stvar vlade, koja se u svih granah uprave oslanja na najvišu upravnu skupinu, to jest na občinu.

Mi čitimo ljuta potrebu takove preinake. Poznatu je, da je u našoj pokrajini tako, da na sploh u gradićih žive talijansko ili barem žalibože već potalijančeno stanovništvo, a po selih slovensko.

Uvedjenje občina pak je tako provedeno, da su mnoge slovenske seoske občine združene u jednu mjestnu občinu sa talijanskim gradićem ili trgom. Mogao bih napomenuti primjerice Oprtalj, Motovun, Poreč, Labin, Vodnjan itd, gdje je u dotičnih mjestnih občinah znamenita manjina talijanska prema pretežno većini slovenskoj, i gdje slovenskom rodu nastaju neizrecive štete, na primjer u pitanju školstva, osobito glede naukovnoga jezika na pučkih školah, glede zdravstva, brige za siromahe, jednom riječi glade svih grana javne uprave.

Da, pitanje razdiobe mjestnih občina

Čovjek se trzne, pridigne malko glavu, izbulji oči, pa će upitati kratko, nevoljko: — Što je?

— Razgovaraj o čem godji. Otresi se jednom zlokobnih tili misli. Mogao bi oboljeti — pa onda? Orako nam ide zlo, a što bi tek onda bilo... Smiri se... Bog hoće valjda da je tako... Rodili smo se, da trpimo, pak trpjeti moramo... Jao si ga onomu, koga božji ruka stize...

Žena zamukne na čas, a iza kratke stauke prihvatil:

— I mene je duša boljela, kada sam već u suton morala da nevolju dječicu opremim na počinak — onako gladnu... Ah! biednih ti crvica!... Sva se dječa u selu večeras goste i vesele, samo za njih kao da badnjaka ni nema... Na nas je Ivane Bog zaboravio! Žena prestane. Osetjela je u očima suzu, al' ju brže bolje protra rukom, ne hoćći, da je muž vidi, gdje plače.

Ivan je mrko gledao izpred sebe. Kad u njeko se prene, pa spustiv lulu na stol i uhvativ se obim rukama za glavu iztiane:

— Zlo nas snašlo, ženo, zlo!...

— E, da, na žalost. Al' bit će bolje, Ivane hoće, hoće... Bog će se jednom valjda i na nas smilovati. Sumo ti se za žalosti. I prvih godina živjeli smo osakudno, nu bilo je dobrih i darežljivih ljudi, koji su nam uvijek bili na ruku... Sjeti se samo lauskoj badnjaka. Kako se dobri ljudi natjecali, tko da nas ljepše i bolje podari, tako da je u nas bilo svega i svašta, a mi zajedno s dječicom sproveli praznike u potpunom zadovoljstvu.

Ah! Ivane, Ivane, ja mislim, da je sam ne-

u Istri za... nas je vrlo znamenito... a moglo bi vremenom postati i za visoku vladu —, pitanje za nas političko, jer imamo u najnovije vrieme dokaza o tom, da se pomoću naše hrvatske zemlje i brojem našega slovenskoga stanovništva, neki hvališu nečim čega nije bilo ni neće biti.

Visokoj je zastupničkoj knji name poznata ona neka zgod, gdje su se načelnici istarskih mjestnih občina, naročito i onih, koje sam prije spomenuo, pred par godina u tršćanskoj gradskoj dvorani sastali kao zakoniti zastupnici tobože talijanskoga pučanstva Istre, te se je taj sastanak imao ovjekovječiti plodom spomenicom sa napisom, da je na uspomenu i na dokaz, da ljudska sila nemoze uništiti dvadeset vijekova latinskoga gospodstva (Čini nam se, da je bilo rečeno: Latinskoga života. Op. Ured.) — Zastupnik vitez Stalitz prigovori: Nije se izvelo! Zastupnik dr. Laginja napreduje: Nije se izvelo, jer se nije smjelo, izvesti. Više načelnika, koji većinom zastupaju naš puk, bilo je k vam došlo kao da zastupaju talijansko pučanstvo, a to je bila povjestna i faktučna laž.

Od političke uprave zahtijevamo na dalje, da već jedanput odzume občinam, koliko je više moguće, breme obavljanja državnih poslova. Občine trpe od toga neizrecivo i neće moći tako dalje obstojati.

Ja moram iskreno priznati, da se mnogo ne nadam od toga, što nam se obećuje, da će čim prije nekoliko biti spizena zemljarina.

Ja bili se mnogo većoj koristil nađao kad bi zemljarina makar ostala, kolika jest, a da dobijemo političku upravu, koja bi bila više na pučku i razložitija, naročito pak, da se občinam što više olakhoti breme obavljanja državnih poslova; jer u tom bi za narod bila velika korist, a na u tom, hoće li kmet plaćati baš 8 ili samo 7 i pol forinhtil zemljarina.

Što imamo tražiti od visoke uprave poljodjelstva, o tom smo već često govorili. U tom pogledu taknuti ču se samo dvojeva. Jedno, moramo pitati od visoke uprave poljodjelstva, da konačno uredi odnošaje zemaljskoga gospodarstvenog vieća tako, da se u oba naroda postigne pripravnost za štogod u istinu korisna, da se prestane upotrebljavati izključivo samo talijanski jezik, da i u tom pogledu već jednom zavlada ravnoprijatnost jezika. Za drugo želimo, što je bitno, da od onih, koji su obvezani, budu na dobru predloženi računai zemaljskoga gospodarstvenog vieća i u obće obratni vrlo svota, što ih država daje i što se od toga prima.

Od ministarstva zemaljske obrane nemozemo mnogo pitati. Nepada nam ni na kraj pameti, da zahtijevamo obćeniti oprost od vojne službe za uzdarje onoga, što je negda dala vojnička krajina, gdje žive naš narod. Znamo, da su vremena prošla za takove milosti, zato se moramo omedjajati na ono, što je najpotrebnije. Mi zahtijevamo od visoke uprave za zemaljsku obranu, da štediti našu radnu silu, osobito onu maloga kmeta i maloga zanatnika, da momčad bude puštena na dopust koliko više moguće, čim je izučila

čisti naveo pod naš brov onog zlokobnog čovjeka... jer od onog vremena...

— Štiti ženo, molim te ne spominji mi toga, prekide ju naglo Ivan uzrujan od silne unutarnje uzbuđenosti.

Nu u jedared plans mu lice živim plamenom, oči mu ljutito sjevnu, a on osoviv glavu gnjevno se prodera na svoju ženu:

— Pa čemu tolika jadikovanja? Koliko puta kazah ti u nevolji!

— Jele, ako Boga znaš, ne daj, da skapamno, segnji rukom tamo u škrinju, naći ćeš nešto krajcare, al' ti, si si se uvijek skapivala... ti... ti...

— Jesam, ne tajim, al' i sada ponavljam ti po stoji put, da bi voljela, da me smrt udavi prije nego li bi segula za onim prokletim novcem... reče žena drhćućim al' odrešitim glasom.

Ivan ošinu ženu oštrim i jarostnim pogledom, nu videći je, gdje se opet latila svoja pletiva i mirno nastavljala svoj rad, klone mu glava na grudi i prošane, kao da sam sebi govori:

— Jest, ona govori istinu. Prokleti su, prokleti. I ja sam proklet. Ah! ali sam kukavčan i nesretan!...

Od silne uzbuđenosti nije mogao više da sjedi mirno.

— I ti, i ti me bieste mušić... Kan da nije došil, što me hoće u srcu davi, iziskne Ivan, pa ustav, izadje na polje, da se na čistu zraku primiri. Fratio ga je bolan uzdah biedne žene, kojoj je bilo sada silno žao, što je i nehoće razuzdila svoja muža.

Noć je vani bila studena, ali vedra. Jaka

prva vježbe, pak da se našoj narodnosti, navlastito našem jeziku dade nešto više poštovanja, što se na žalost uvijek ne čini, pak napokon, da se štadi vjerozakonsko čuvstvo našega kršćanskoga, osobito katoličkoga puka, te da se oružne vježbe i drugi takovi vojnički poslovi neobavljaju na neke velike hlagdane, kao što sam primjerice ja sam vidio u Pul pred godinu dvie.

U sudstvu imali bi istarski Hrvati mnogo toga zahtijevati.

Bojim se, da će se u tom samo vrlo pomalo napredovati; jer nam se je u tom obziru već pred više godina obećivalo, što se kasnije nije izpunilo.

Ja kao pravnik nemogu na pr. razumjeti, kako se mogu posvema ovršivati načela pobjeđena kaznenog postupnika glede razpravljanja neposrednog i ustmenog, ako se naši ljudi i kao svjedoci i kao obtaženici preslušavaju u tudjem jeziku (Činjel Činjel), ako se na konačnih razpravah o njih razpravlja ne u njihovom materinjem jeziku, nego o tudjem, ako vrlo njih sude sudci i porotnici, koji nepoznaju njihovog jezika. U koliko ja poznam kazneni postupak, uvijek sam proučavao dotične ustanove držao, da zakonodavac nije nikad ni pomislio na to, da bi pri redovito nadležnih sudovih sudci i porotnici mogli nepoznati jezika obtaženikova, pak ipak je kod nas već odavna tako.

Nedavno sam ja kao branitelj imao slučaj, gdje sam na dobu; barem 10 dana prije konačne razprave prigovorio proti dvojici od trojice sudaca porotnoga dvora i proti većini porotnika radi nepoznanja obtaženikovog jezika, i takova pritažba bila je naprosto odbijena.

Mi čitimo vrlo potrebu, da se sudbeni kotari u našoj pokrajini na novo zaokruže, i da se. ako ne mnogi, a to barem najpotrebniji novi sudovi ustanove. Takovo povećanje nakanjeno je u koliko znam, samo u toliko, da će biti osnovani novi kotarski sud u Dolini, a to ondašnji puk željno očekuje. Nadam se, da visoka pravosuđna uprava neće ostati pri samom tom povećanju, nego da će na tom putu i napredovati.

Kako nam je pak u bogoslovnih i naukovnih poslovih, o tom bi se morale knjige napisati.

O tom će, nadam se, pri razpravi dotičnih resorta dobiti prilike moj drug i strukovnjak da govori; ja ču nešto posve u kratko reći omedjajši se na ono, što kod nas čuti tako reknuć već svako diete i svaki baba. a to je pitanje jedne srednje škole za Hrvate i Slovence u Istri, po mogućnosti u Pazinu. Tomu se svi mogući prigovori čine i prigovara nam sa, da smo siromašni, te da neće biti dosta djetaka za takovu školu, prigovara nam se, da od našega naroda u obće malo mladeži ide u srednje škole, prigovara nam se, da bi to bilo žaljenje drugoga naroda; u kratko, donosi se tisuda prigovora samo zato, da se ne zadovolji, ili barem, da se već sada nezadovolji jednoj krvavoj potrebi narodnoj.

Ja ču u tom pogledu reći samo ovoliko: Gimnaziju riečku i senjsku pohajda već odavna poprečno do 150 mladića hr-

gorska briza što se sa sjeverovog briezja spuštala u dol, zasjecala je poput ljuta ostrice u lice nevoljnika, koga je uza sve to pod čelom nešto strasno palilo.

Stajao je tui pred kućom nepomičan i niem, na oko miran, nu kolike li su bile mukne, koliki li jadi, koji su mu tri izmuceno i ojadjeno srce? A kako je inače u selu bilo sve živo i veselo? Pa osobito u kući njegovog susjeda siedoga Marka, čestitoga i vroga prijatelja ubogih i stradajućih? Koliko bi se taj noćas iza večere sabralo ljudi, da u ugodnom i prijateljskom razgovoru sporedu ono nekoliko sati, što ih dieli do polnoćne pobožnosti!

Dobromu se Marku uvijek rado isto, nu još se ga radje slušalo, kad bi razgovarao, za poznato je, da mu je svaka rieč zlata vredila. I Ivan znađe tako, a sjeca se takodjer i to, da je nekoč Marku bio najmilijim gostom. a sada?

Nu gle! Izenadna zamnili u vedroj noći zvonki djetinji glasovi.

Činilo se ubogome nevoljniku, da usried paklenih muka, što mu poput grozdeog obrata sapele dušu, sluša nekaki nebeski, ruskji zbor anđela božjih.

Izubečelo se lećne i naućli uši, da bolje sluša. Ovog su puta do njega doprli divni zvuci poznate mu pjesme: "Oj Hrvati Jošte žive..." Ah! koliko li ju puta pjevao, čok je sa svojom braćom polazio na biralište, i drugud, gdje se imade, da pokaže prava volja naroda!

I obuzet svakakim davno ne kušanim miljem, što mu ga u dušu u taj čas preliha

vatakih i slovenskih iz Istre; nekoji povrh tih polaze gimnazije u Dalmaciji, neki one u Tratu, Korpu, Pulj itd. Može se dakle bez straha, da će se pogrešiti, uzati za stalno, da već od nekoliko godina po 150 do 200 mladića slovenskoga roda iz Istre polazi kakovu gimnaziju, ili u obće ardnju školu (Savsvim pravol)

Onim, koji polaze riečku ili senjsku gimnaziju, ide napokao, jer nadobivaju štipeđnja, buduće se uče tobože u inozemstvu, a kad su svršili gimnaziju, te se hoće upisati na koje cialajitansko sveučilište, gube obično po semestar, jer dugo traje dok jim bude priznata svjedocba zrelosti, a u obće stoji do volje dotičnoga ministra, hoće li to učiniti ili neće. Na čast nastavne uprave moram priznati u tom pogledu, da poznam mnoge slučaje, rekao bih skoro sve, gdje je svjedocba zrelosti priznata, al' ipak to je nešto, što nije u zakonu; ntemeljeno, te može odvisiti od volje ili od političkog položaja, kakov jest u stanovitoj dobi.

Ono 50, 60; mladića hrvatske narodnosti iz Istre, koji se uče na drugih gimnazijah, bilo i na avostranih, otudje se svojoj narodnosti, jer to čete gospodo dopustiti, da je čudo, ako mladić, koj od prvoga gimnazijalnog razreda do konca sveučilišnih nauka nečuje ništa o svojem jeziku, o književnosti, o povjesti svojeg naroda, ostane još dobar, vjieran sin svojega naroda.

U pogledu broja naroda, netreba mi nego pozvati se na poslednji službeni popis, koji nam nije bio sasvim povoljan, pak i po njem Hrvata i Slovenaca u Istri ima 185.000, prema 118.000 Talijana, koji imaju celu svoju gimnaziju i koju jim mi nikako nemislimo uzeti, jer to bi jedva bilo izazivanje (Tako je!), pak prema 5.900 Niemaca, koji imaju u Pulj potpunu gimnaziju sa njemačkim naukovnim jezikom.

Ako se dakle tražimo na to, da je u nas sudaca, koji često nerazumniju našega jezika, ako se tražimo na to, da namže odgajni inteligencija, koja ide i fidi će izključivo za svrhama i ciljevi druge narodnosti, ako se tražimo, da dalje nemozemo podnositi takovih odnošaja, onda neka nam se bogme nereda, da tim žalimo drugu narodnost u pokrajini; ono su samo vierne tužbe o naših nepodnosivih prilikah.

U tom obziru moram pozvati visoka vladu neka nekako pomirljivo stupi između nas i druge narodnosti (Savsvim pravol) neka neočekuje od nas, da ćemo se možda izručiti drugom narodu na milost i nemilost, jer mi toga nemozemo; ali neka neočekuje ni to, da će drugi narod, koj do sada ima sukno i škare u rukama, posve i bezuvjetno dobre volje pristati na to, da se nami dade, što nas ide po pravu i po zakonih. Ako je dakle ruka, koja nam se je pokazala, u istinu jaka, mi se je nebojimo, jer mi pitamo samo ono, što nas ide po pravici i po zakonih. Nu ako je vlada jaka, ona treba, da i tamo dolje zavati u redu i da u život uvede ustavne odnošaje kako su pisani u knjigah i paragrafih. (Odobranje.)

U tom pogledu prva je zadaća vlade po mojem nemjerodajnom mnenju, da dade

Dalje u prilogu

uspomena na prošata ljepša vremena, i nehoćice podignu glavu, da u pjevanju prati dječicu. Nu u jedared pojača se dječji sbor sa nečijim mužkim glasovima i svi složno zaoce:

"Bio proklet izdajnica Svaki domovine!..."

Kao da ga ušted srez zmija ujela, čovjek se na te rieči trže. Bilo mu, kao da će se pod njegovim nogama raztvoritil zemlja da ga proguta.

U to mu pogled slučajno zape u daljini o brežuljak, kor i se na vrhu o mjesecstvu sjaju bjelasio nekoliko kuća. Na taj se pogled sav zgrozil, i kao da ga pakleni duzi gone, uteče sav prestravljen u kuću... u sobu, gdje je i prije bio, nasrne na škrinju, što je u prikrajku bila, otvoril je, pretraži je rukom pa izpipav negdje na dnu isto nekaki omet, uze ga i poleti kroz kućna vrata u noć. To se sve zbilo u tren oka i k tomu tui naglo i tili iznenada, da se je prestravljeva Jela, od silnoga čuda mogla snaći tek u toliko, da je bacivši na stran pletivo, poletila na kućna vrata, pa na dvorista, odakud je mogla razabrati, da joj je Ivan skrenuv sa jedino seoske nlice, udario cestom, što vodi uz brežuljak u grad... Žena se poboja za muža. Htjelo ga dozvati, al' ju izdado grol. Sva mućna i nevoljina povuče se u kuću i klekne pred jedinju sliku, što ju u sobi imala, pred sliku Bogorodice i božanskoga Djeteta, te ih u suzama dugo moljaše, da biju nad glavom ojadjenah i nesretna njezina muža...

nje naime sa postaje Čabranići. Premu-
stili ga u Vodjan, gdje danas uživa rama-
nacije 4 for. mjesečno za svoj stan, a ona
stražarica u Čabranići danas služi za go-
spodsko stanovanje mišera i oetaloj gamadi.
3. Antonio Giacomin, nadradnik (Vorarbeiter)
na želj. pruzi Kanfanar-Rovinj. 4. Luigi Quidia
iz Ancone, nadradnik u Rovinju. 5. Giovanni
Cortesi i 6. Giovanni Bernieri, oba radnika
(Streckenarbeiter) na pruzi Kanfanar-Rovinj.
— U zadnje doba ferri i Albino promakli se ili
avancirali u želj. službi, a ovi ostali dugo ne-
pocastili. Uzeo se ih naime stalno (definitivno)
u službu, već od mjeseca plaću, još k tomu
dobili su za nagradu 20 for., za to valjda,
što su rođjeni u — Italiji, i što znadu onako
odlično naše inače marjive i poštene radnike
tjerati iz posla. Ovi nose jurve željezničku
austrijsku monturu. Kod toga čudno se, što
se ovaj put jedino zagrizli jabuku talijanski
podanici, a naše višegodišnje radnike potislo
se ih u — kut. Među nama svima vlada
veliko nezadovoljstvo. Usudjujemo se pako ovim
putem zaprositi slavno upraviteljstvo državne
istarske pruge, da naprieđ ne podjeljuje stalne
službe tudincem, dapače, kojim se to dolo,
da im se oduzme; da ih se nećini avancirati
na sramotu i škodu našu, jerbđ nas sve rad-
nike bez razlike narodnosti — ogorčava, vi-
deći tudince za svoje poslovođe i gospodara.
Molimo ordje i naše drž. zastupnike, da izvole
uzeti u svoju vječnu što napisasmo, pa da
poduzmu slobodne korake na korist domaćeg
radnika, od kojih će im biti hvala i čast.

O djelovanju banke „Slavija“. Iz iskaza
o poslovanju banke „Slavija“ u odjelu životnom
vadimo neke pažnje vrijedne podatke: Od
1. siječnja do 30. listopada god. 1895 pre-
dano je banci 3348 prijava na osiguranje
glavnice od 4,605.340 for. za slučaj doživ-
ljenja i smrti, a u tom istom razdoblju izpla-
ćeno je iz umrlih članova njihovim nasljed-
nikom glavnica za 311.440 for. Od postanka
pako banke do konca god. 1894 izplaćeno
je glavnica i šteta za 24,032.716 for. 69
nč. Rezervni fondovi iznosili su od konca god.
1894. 6,576.861 for. 58 nč. — Značajni re-
zervni fondovi dokazuju povjerenje običavca,
koje se ali još bolje razabire iz toga, što su
kencem godine 1894 iznašala sva u kripeosti
stečeta osiguranja 280,503.040 for. Svim
onim osiguranikom, koji su već 5 godina
članovi banke, izplaćena je 10 postotna di-
venda.

Navedeni podatci dokazuju, da slavenski
narod počinje iz gospodarstvenih gledišta
praktički provodjati go-lo: „Svoj k svojemu“,
a tim uspješno podupire zavod, koji se može
uzporediti sa prvimi stranami zavodi ove vrsti.

Hrvati i Slovenci u Aleksandriji: Po-
sebni odbor sastavljen od rodoljubnih Hrvata
i Slovenaca, razaslao je poseban poziv iz Alek-
sandrije u Egiptu, kojemu je namjera okupiti
Hrvate, Slovence i druge Slavene onih stran-
ah u slavensko držstvo za uzajamnu pripo-
moć i prosvjetu. Iz tog poziva vadimo sli-
jedeće:

Namjera je naša, da se utemelji u ovom
velegradu društvo za uzajamnu pripomoć i
prosvjtu između Slovenaca-Hrvata i ostalih
slavljana, koje je sudbina odalečila iz milo
domovine i ovdje se na obalam drevnog Ni-
la i širom vaskolikog Egipta naselile.

Ova je krasna i rodoljubna zamisao bila
predložena potpisanicim od vrlug otačbenika
i uzornog svećenika mnogopostovanog Ota-
uberta Rant-a, nama brata, po rodu Slovenca.
Tužno mu je srdce, u duši ga boli, gledajuć
nas raztrkane, bez ikakvog oslona naš zaštite.
Mi smo namah razumili njegov velelepni namu
i oduševljenju, svim žarom pristali na njegov
predlog, toliko više, što je njegova skromna
ali u isto doba i snažna moralna podpora za
nas tvrdo, dragocjeno jamstvo nedalekog us-
pijha.

Nismo malobrojni i zamisao slovenskog
rodoljuba i svećenika možemo oživiti, to-
liko ako je u nama još iskre ljubavi za
mili rod; oživljenje to namisli služiti će
nam na čast i diku u ovoj Nilskoj dolini,
gdje se sve ostale inorođne naselbine na oku-
pu drže srodstvom narodnih crkava, klubova,
čitaonica, trgovačkih združga i komora i sva-
kovrstnih društava. Mi svega toga nemamo,
raztrkani smo tamo i amo, bez glavnara i bez
starješine, nepoznajemo se međusobno, silo
nas dobrobit na korist tudnjaca. Okupimo
se, braćo: budimo svoji u jednoj čvrstoj,
nerazornoj zajednici. To bi bilo častno za nas
i osvjetlilo bismo lice pred tudnjacima, a maj-
ka otačbina gledala bi ponosom, kako joj ei-
novi razasne milo ime po tudnjem svijetu, pak
i u Egiptu, u ovoj prastarjoj zemlji, koja bijaše
kiviljevkom čovječanstva i prosvjete. Nek
dakle otemeljenje društva „Slovensko-Hrvat-
ske Slove“ u Egiptu bude prvi korak svji
nas k prosvjeti i uzajamnoj pripomoći izme-
đu Slovenaca-Hrvata i ostalih Slavljana u ovom
gostoljubnom kutu Crnog Kopna.

U to ime imamo čast pozvati Vaše
Gospodstvo na saastanak, koji će se držati u
treću nedjelju mjeseca decembra ove godine u

10 ura prijelopne u dvorani „Koneljano“.
Placod des Consulo.

Na tom sastanku razpravljati ćemo o
državnom pravilniku i imenovati upravitelj-
stveni odbor.

Prva osnova pravilnika je već izradjena
i stoji na raspoloženje svakomu kod g. Ivana
Cibilića; koji je upravan davati sva potanja
razjašnjenja, za da se bude mogla uspješno
voditi razprava za konačno odobrenje rečenog
pravilnika.

Aleksandrija, mjeseca novembra 1895.
Za promicateljni odbor:

Dr. Lujo Zajac
odvjetnik

Ivan Cibilić
trgovac

Albin Toloniček
trovničar

Ivan Ternus
zlatar

Prilog. Današnji broj ima pao prilog
Kathrein-Kneipovu sladna kava.

Listnica uredništva.

Gosp. A. D. Trsat. Plaćeno do konca
god. 1895. i nešto preostalo; Itepa Vam hvala.
Živili!

Gosp. S. C. Sisak: do konca ove godine
ide nas for. 150.

Gosp. R. C. Otkrvenica: do 22. febrara
1896 bit će namireno sa 60 nč.

Gosp. A. S. P. uabio-Colo: Primili smo
2 dolara = for. 467. do konca ove godine hoće
se još toliko. Živili i sretni bili u tih dalekih
stranah.

Broj 58
1895

Poziv.

Budući je za danas urečena glavna skup-
ština kotarske gospodarske zadruge u Buzetu
radi slaboga vremena ostala pusta, pozivlje se
gg. članove na skupštinu urečenu za dan
4. janara 1896, u 10 ura u jutro u obćinskom
uredu u Buzetu, slijedećim

- DNEVNIM REDOM:**
1. Izvješće odborovo.
 2. Obracun od god. 1894 i 1895.
 3. Proučau za god. 1896.
 4. Izbor jednog odbornika.
 5. Inii predložii.

Kotarska gospodarska zadruge
B u z et, 19. decembra 1895.

Rlego.

Kwizide
ni u profi profin
Anzogo zel ekstraktom, be-
težavio težištvom domaće
reteratvo. Krepilno u lijevanju
pred i po doživu postu. Cons. 1/2, stek. a. v. 60 arš.
a. niel a. v. st. 1. — 1/2 stek. a. v. 60 arš.
Wasserpflanze Nahrungsmittel für Kinder
Dobro je se po vječ tekararoch
Izvolite paziti na varieteto
znatno inakaberajivo izrečno
Kwizide fluid
profi profin.

FILIJALKA
C. KR. PRIV. AVSTR. KREDITNEGA ZAVODA
za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplaćila.

V vreda. papirjih na	V naplaćenih na
4-dnevni odkaz 2 1/2%	30-dnevni odkaz 2 1/2%
8-dnevni odkaz 3%	3-mesečni odkaz 3 1/2%
30-dnevni odkaz 3 1/2%	6-mesečni odkaz 4 1/2%
	9-mesečni odkaz 5 1/2%

Za pisma, katera se moraju izplaćati v sedmih
bankovskih arstr. velji, stopljo nova obrestne
takso v kproset s dnem 31. septembra, 25. sep-
tembra in odnošo 17. oktobra t. l. po dotičnih ob-
javah.

Okrožni oddel.
V vreda. papirjih 2%, na vsako svoto.
V naplaćenih brz obrestii

Nakaznice
za Dunaj, Prago, Pošto, Brno, Lvov, Troprav, Roko
kakov za Zagreb, Arad, Bilestz, Gablonz, Grado,
Bibihi, Inomost, Celovec, Ljubljana, Lince, Olomauz,
Reichenborg, Saaz in Solnograd. — b r e s t r o k o v

Kupnja in prodaja
vrednostij, diviz, kakor tudi vnovčjenje kuponov
proti odbitku 1%, protivlje.

Inkasno vsah vrst pod najumestnejšimi pogoji.

P r e d u j m i.
na jamčevno listine pogoji po dogovoru. Kredit
na dokumente v Londonu, Parizu, Bro-
linu ali v drugih mestih — provizija po
jako umestnih pogojih.
Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.
Sprejema se v pohranu vrednostni papirji, zla-
to ali srebrni denar, inozemski bankovci itd. —
po pogodbi.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke
italijanske in italijanskih frankih, ali pa po dnevnem
oursau.

Trst, 17. septembra 1895.

Prodaja vina
na veliko

Podpisani časti se javiti slavnemu ob-
ćinstvu, da imade do 1000 hekt. izvrstnog
vina, bielog i crnog, posve paravaskog iz
svojih vinograda. Ciena su mu fakve, da
se na boji konkurence.

Ustmene li, pismene ponude čeka do
konca god. 1895.

Vodice, kraj Šibenika (Dalmacija)
Stipan Ivas
vinogradar i mešetar.

Svoji k svojim!
Biciklisti pozor!

Najnoviji pneuma-
tistički bicikli sa
svranci, svjetiljkami,
zračnicim puhalkami
i svim pripravam,
predavaju se sada po
110 i 120 for. ko-
mad kod dobro znane i poštene tvrdke:
JAKOB ŠTRUKELJ
skladistiše bicikla
Trst, trg velike vojarske.

Jamči se sa svaki bicikl jedno leto. Gori
spomeniti bicikli nisu sa pripodobiti onim, ko-
muđaju u časopisih nezgodne tromice i tvrdke
po niskih cenah, već ovi tati su jaki, lepi, lahki i
dugotrajni. Na zahtjev pošlje se slika (fotografija)
dotičnih bicikla.

Ta prilika mogu upotrebiti i također oni,
koji bi se rado nasušili voiti. Svakomu biciklu
priklade se dikanas poduka, kako go upotrebljavati
i u redu držati, kako se upotrebljavaju erudje i
kako se svatko može sam lahko naučiti voiti u
malo dana i bez vrata pegibelji.

U tom velikom skladištu prodavaju se također
malo izrabljeni pneumatski bicikli sa svranci,
svjetiljkami, puhalkami i sa svim potrebnim erudjem
po 70, 80 i 90 for. komad.

Stari bicikli sa trdim kaučukom, pripravljeni za
početnike, prodavaju se po 50, 40 i 50 for. komad.
Svi gori označeni bicikli predavaju se jedino samo
proti gotovoj izplati.

Naručbe se izvršu u točne na sve kraje, vozine
preste. Pisma, naručbe i brzjavni neka se adre-
tiraju na pisanu:

JAKOB ŠTRUKELJ,
Sv. Ivan, broj 624, kod Trsta.

Skladistiše sve vrste bicikla različitih veličina i
110 i 120 for. komad sa svranci i također vrsti razli-
čitih bicikla, nalazećih se u skladištu, koji se sada razvoljno
nauđaju po tako niskih cenah.

H. STIBIEL,
Piazzetta S. Giacomo
3 — Trst — 3.

Siastičarna vjek bogato obstrblja
svakom vrsti tvornicam
posle, torte, krokanji, pastici, dijakterije fine,
jeli, fondanti, čokolada, rola-drops i mnogo
goga peciva.

Posebno preporuča li obćinstvu za svu
svoje svoje kolače, krane omote, kuglice
siastičarni; sladko piće, rozolije, spirite, doma
i tudja vina.

Naručbe na veliko izvršuju se točno po
poziciji. Preporuča se slav. obćinstvu toplu
mnogobrojnu posjet i naručbe.

„Bog i Hrvati“
kalendar za godinu 1896.

izdao je to se dobiva u svih knjizarac.

Takova kalendara sa toli obilnim sadržajem
te sa 48 slika, od kojih 30 zapremaju
čitava strana, nije bilo.

Samo hrvatski kalendar „Bog i Hrvati“
ima episan beravak Njegova Velič.
kralja u Zagrebu.

sa šestnaest slika i to:
Car i kralj. — Put od kolodvora do prug
slavoluka. — Na Markovom trgu pod kra-
jevim konakom. — Pred kazalištem prije
polaganja zaključnog kamena. — Njegovo
Veličanstvo udara na zaključni kamen novog
kazališta. — Slavoluk na trgu Franje Josipa.
— Slavoluk na uglu Memičke ulice. — Nj.
Veličanstvo u kazalištu. — Hrvatska. Jela-
čevićev trg. — Nove srednje škole u Za-
grebu. — Defiliranje školske djace med
krajem. — Trg Franje Josipa L. — Kralj
na pleru grada Zagreba. — Treći slavoluk
pred sveučilištem. — Banderji. — Odlazak
kralja.

K tomu su u ovom kalendaru mnoge slike
o potresu u Ljubljani itd. itd.

Iz sadržaja spominjemo 36 pripoviesti
(jedna kršćanska) preko 20 slika, sastavaka
gospodarske povije, stinice, smičelice, mukosna
danasli odio, sbratitke za paliku, brzjavne,
svjenice, obćenice itd.

Šematizam i sajmovak.
Historijski hrvatski kalendar, živote-
pise, znanstvene sastavke itd. itd.

Predma kalendar „Bog i Hrvati“ sa 60 slika
ima 17 araka sadržaja stoji broširan
samo 50 nč. vezan 70 nč.

Nakladna tiskara
Kuntina Scholza
u Zagrebu.

Trgovci dobivaju znatan popust.

Svećar J. Kopač Solkanska cesta
u GORICI broj 9.

preporuča velečastnomu svećenstvu, crkvenim upravam, te slavnemu obćinstvu prave
pčelno-vošćane svieće
kilogram po for. 2-45.

Da su ove svieće, koje nose protokolirani trovnički znak, nepokvarene, jamčim
sa svotom od 1000 kruna.

Svieće slabije vrsti za pogrebe i postranu razsvietu crkava dobivaju se po vrlo
nizkoj cieni.

Predajom također tamjan za crkve:
Lacrima najfiniji kigr. po for. 1.20
obični —
Grants —.60

Robu šalje na sve strane austro-ugarske monarkije prosto od postarane.

J. Pserhoferjeva
Iekarna „Zum goldenen Reichsapfel“.
I. Singerstrasse 15. DUNAJ.

Otvarjajoče kroglice, prej imenovane kričistine kroglice
staroznane lakho odvajajoče domaće sredstvo.

Te kroglice stanajo: 1 škatlica z 15 kroglicami 21 nč., jedan v
vitek 6 škatlice i gid. 5 nč., pri nefurkovanju pošiljatri po poštnem porzetju 1 gid.
10 nč. — Ako se donar naprej pošlje, ni treba plaćati porto, in stano: 1 zavitek kroglice 1 gid.
nč., 2 zavitka 2 gid. 30 nč., 3 zavitki 3 gid. 35 nč., 4 zavitki 4 gid. 40 nč., 5 zavitkov 5 gid. 50 nč.,
zavitkov 3 gid. 20 nč. (Manj kot jeden zavitek ac ne pošilja).

Prosimo, da se izraženo zahteva „J. Pserhoferjeva otvarjajoče kroglice“
ia paziti jo, da ima pokrov nako škatlicje lali podpis J. Pserhofer v rudičjih pis-
menih, katerega je videti na navodnu za porabo.

Balzam za ozeblinje 40 nč., vrezto pošiljate 65 nč.
Trpetčev sok, 1 škatlenca 50 nč.
Balzam za goltanec, 1 škat. 40 nč., poštnine
prosto 65 nč.
Grenka tinktura za želodec, (prej škatlen-
ca) 40 nč., poštnine prosto 65 nč., ali
Pravko kroglice imenovane. Rablo raztopljajoče sredstvo ki
oživlje je krepki želodec, kadar jo pokvaren.
Razven imenovanih izdelkov dobivajo se še druge tu in inozemsko farmaceutično spoznajiliste, ki
bile po svih avstrijskih časopisih oznanjene ter se na sahtovjanje točno in v ceno preskrbljuje tudi pre-
meti, kojih ni v zalogi. — **Kaznopoljtanja po pošti** vrlo se točno, a trobn je denar post-
doposlati; večja naručila tudi po poštnem porzetju.
**Pri dopoljiljavli denarja po pošti nakaznicol stane port
postii manj kakor po povzetju.**

Mastilo za rane, 1 škatlenca 50 nč.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatlica 36 nč.
Tanokininska pomada rast liei, 1 škatlica 2 g.
Ranocelni obilž od pok. prof. Steudela; 1 škat.
30 nč., prosto poštnine pa 35 nč.
Unverzalna čistina soli mace sredstvo proti
alčicam stabe psjavu, 1 omot 5 gid.

Odgovornj urednik i izdavatelj Mate Mandić

Tiskara Dele...

urediti naše razpravljaje u zemaljskom saboru nešto snosljivije, nešto zakonitije. Visoka vlada ima uvijek silu i moć, da one odnose mjenja, govorila što joj drago, imala obzira kakova joj drago. (Tako je!)

Kako se utjeruje porez u Istri?

zastupnika dra. M. Laginje i drugova u sjednici zastupničke kuće carevinskoga vijeća u Beču 10. decembra 1895. na njegovu preuzvišenost g. ministra financija. (Po stenografskom zapisniku).

Na odpis c. kr. financijskog ravnateljstva u Trstu 29. augusta 1879. broj 12.541, pozvao je porezni ured Motovun svojim dopisom 20. septembra 1879. broj 1821, Luciju Grdelin ulova Valentića za nju i za tada malodobne još sinove Ivana i Mihajla Valentića pok. Antona iz Kastelira, neka plate porezni zaostatak od 196 for. 39 nč., jer da će im se, ako ne plate, kmetina prodati javnom dražbom.

Nije razloga misliti, da je onaj iznos zaostataka bio pogrešno proračun. Podpisani su dakle ovlašteni uzeti, da je onaj porezni zaostatak koncem godine 1878. u istinu iznosio 196 for. 39 nč.

Na kmetinu pokojnog Antona Valentića, to jest na zemlje i kuću, odplata poprično na godinu 20 forintih poreza, računajući u to sve namete pokrajinske i druge.

Polag toga dobije se sljedeći račun: 1. Zaostatak koncem g. 1878. for. 198.39 2. Tekuća dužnost za g. 1879. for. uključivo 1894. po 20. 320. —

Dakle ukupno for. 516.39 Ivan Valentić (premda je nedavno bio odsutan od doma u vojedskoj službi), Miho Valentić i majka jim Lucija, prednata Grdelin, uplatili su od godine 1879. do sada pri c. kr. poreznom uredu motovunskom ovliko:

Dan	Članak dnevn.	Iznos
22. septem.	1880 131.	for. 12. —
28. "	1881 140.	30. —
25. "	1882 138.	20. —
22. "	1883 86.	27. —
17. "	1885. 20 (fin.-dep.)	12.50
26. "	1885. 20	12.50
20. "	1885. 20	35. —
27. "	1886. 137.	60. —
30. "	1887. 123.	60. —
9. oktobra	1888. 176.	59. —
8. oktobra	1889. 36	30. —
29. decemb.	1889. 45.	30. —
24. septem.	1890. 88	12.50
27. "	1890. 117.	25. —
27. "	1890. 121.	10. —
28. "	1891. 27	35. —
1. oktobra	1891. 48	12.50
1. "	1891. 50	12.50
6. "	1892. 16 (fin.-dep.)	10. —
23. "	1892. 15	10. —
23. "	1892. 16	20. —
20. decemb.	1892. 22	20. —
1. oktobra	1893. 19	12.50
1. "	1893. 20	12.50
9. "	1893. 23	35. —
3. decemb.	1893. 23	12.50
5. "	1894. 44	12.50
5. "	1894. 45	35. —
5. "	1894. 46	12.50

Dakle u svemu. for. 688. —

Pri tom treba opaziti, da je moguće, da je i više plaćeno na račun, ali podpisani naveli su samo ove uplate, koje mogu dokazati sa još postojećim namirama.

Za onih uplata proizlazila, da je na ukupni zaostatak i na tekuću dužnost, što oboje skupa daje od prilike for. 516.39, izplaćeno svega skupa for. 688. —, dakle više od dužnosti po prilici for. 171.61.

Ipak porezni ured Motovun usupor toga pita od Lucije Valentić i njenih sinova još po prilici 550 for. za saldo. Kad bi to kito, je li to moguće, morali bismo odgovoriti, da jest žalbože, jer je bilo moguće i ovo, što sliedi:

1. Mnogo prije, nego li je Lucija ulova Valentić-Grdelin dobila, onu opomenu, koju smo uvodno spomenuli, je c. kr. porezni ured već kupio na javnoj dražbi kmetinu, što ju je ostavio pokojni Anton Valentić. Dokaz tomu je odluka c. kr. suda u Motovunu 22. jenara 1879. broj 405 i sljedeća odluka br. 4059 istoga suda iste godine.

2. Usupor toga pustio je c. kr. porezni ured prigodom osnutka javnih zemaljskih knjiga za občinu Kastelir, oko godine 1880., da je kmetina upisana kao vlastništvo spomenutih Valentića, ali je na nju dao po više puta ukinjiti za jednaku prava za porezne zaostatke (i), za koja dobio je sekvestraciju plodova, o kojoj nije nikada dao računa, i napokon ono, što su Valentići plaćali, zapisao bi jedanput na „dužnost poreznu“, drugi put na „zakupninu“, treći put na „odplatu prekopovnine“ itd.

Na temelju toga stanja stvari, koje pokazuje sva rangu upravnih i pravnih pogrešaka, postavljaju podpisani na njegovu preuzvišenost gospodina ministra financija pitanje:

Hoće li Vaša preuzvišenost dati bez oklevanja iztražiti najtočnije ovaj žalbože ne osamljeni slučaj, i ako se nađe, da ne pripovjedali istinu, o čem neima sumnje, hoće li odrediti, da spomenutoj stranki, a i drugim u kotaru, koji se nalode u jednakih priilikah, bude uračunano na odplatu poreza sve, što su od časa ovrane prodaje njihovih kmetina platili, dotično, da porez bude za toliko odpisan, kao i to, da budu brisani svi troškovi, koji su natekli usljed gore opisanog protu-koji su natekli usljed gore opisanog protu-pravnog i protuzakonitog postupka, i da c. kr. porezni ured sam izposiže brisanje gruntovničkih tereta, kojim više nije razloga?

Beč, 16. decembra 1895.

- Dr. Laginja. — Elm. — Biankini. — Spiničić. — Robič. — Višnjak. — Pfeifer. — Dr. Blažek. — Dr. Kaunic. — Formaušek. — Bzard. — Čestmir Lang. — Kaftan. — Perič. — Sokol. — König. — Dr. Dyk. — Kramholz. — Dr. Tuček. — Dr. Dvořak. — Klun.

Iz proračunske razprave

Proračunska razprava, obćenita, trajala je pet dana. Od hrvatskih i slovenskih zastupnika su u njoj govorili gg. dr. Gregorić, vit. Nabergoj i Biankini. Prvi je očitao odnose u Gorickoj, imenito postupak c. kr. oblasti za posljednjih zemaljskih izbora. Naglasio je osobito, kako su te oblasti pustile slobodne ruke Talijanom, smatrajući ih kao miran živalj, dočim su se plele u izbore protiv nekim Slovincem, kao tobožnjim „radnikalcem“. U izvanjskih občinah uspjela je primorska vlada svojim načinom u toliko, da su propala dva tobožnja radikala, dočim je u slovenskom veleposjedu, gdje se je združila očito sa Talijani, doživjela sjajan poraz.

Vitez Nabergoj je obćenito odušio postupak vladinih organa u Primorju, dotaknuv se kadgod i Istre. Očitao je pak odnose tričraskih Slovincu u gradu i okolici. Potužio se je, što se još vlada nije odvažila ustrojiti potrebite slovenske škole u Trstu, što se nepotrebne talijanske škole ustrojava u okolici, te kako tričraski magistrat zlo sa Slovinci postupa. Radi toga, što su nekoi, doista po neč, vikali „čivila Austrija“, bili su osuđujući, dočim tako strogo ne postupa protiv onih, koji neke druge uzlikke kliču. Magistrat čini i velike dugove, kad se radi o kakvoj stvari u gradu, dočim se sabo brine za ceste, vode i druge potrebšine u okolici. On misli, da bi se mnogo zlo u okolici moglo odstraniti, kad bi se za okolici ustrojilo posebno c. k. kotarsko glavarstvo, neodvisno od magistrata, i postavlja u tom smislu predlog.

Zast. Biankini velli, da nebi bilo baš liepo, kad bi kao Hrvat iz Dalmacije udario u bučne vojne trublje, dočim se je sa stolice ministra predsjednika čulo toliko pomirljivih glasova. Mi Hrvati, reče, nalazimo se tim bliže svrsi naših stogodišnjih borba, naime ujedinjenju svih hrvatskih zemalja, čitavoga hrvatskoga naroda pod zakonitim kraljevi iz kneževine Habzburga, čim se više monarhija približuje svojem izvornom, prirodnom ustavu. Od težnje za dosegnutjem te svrhe nememo se mi Hrvati nikad odreći, kao što se je nismo do sada. Odnosi glasovi mogu se udušivati časovito, ali udušiti se nije ne može, oni bivaju pak sve jači. Bude li ministar-predsjednik Baderi bar put pripravo č dostignutju te svrhe, neće proći na političkom horizontu kao meteor; inače će proći kao drugi, i ostati zaobiljen u crnoj knjizi nezadovoljstva naroda. A nezadovoljstvo među Hrvatima je veliko, pače ima i ogorčenosti, i to bez razlike, u svih njihovih zemljah. Tu imate, gospodo, Istru, u kojoj skoro 200.000 Hrvata sa Slovinci neimaju nit jedne srednje škole sa hrvatskim naukovnim jezikom (Čujta! Čujta!), onu Istru, u kojoj nije dozvoljeno

u zemaljskom saboru u Poreču nit govoriti hrvatski (Čujta! čujta!), u kojoj se nesmie izvjesti nit službenih tabla sa hrvatskim napis, a da se ne dignu protiv tonu: oluja među Talijani u Primorju i čak u Italiji.

Njegova preuzvišenost gosp. ministar predsjednik rekao je u svojem preključeršnjem govoru, da će zadovoljiti zahtjevom južnih Slavena bez izaziva ili provokacije drugih narodnosti. Ali gospodo moja, što sve sve kod nas neuzimlje za izazov? Jeli izazov, ako se Hrvatima i Slovincem prizna njihova prava? Slovenska gimnazija u Celju bio je tobož izazov; dvojezična službena tabla u Piranu i drugih mjestih Istre bio je izazov (Čujta! čujta!); listina potrošnica, po kojoj bi imali Hrvati biti sudjeni po koroljicah, koji znadu hrvatski, bila je izazov (Čujta! čujta!); izazov bit će, po nazorih protivnika Slavena, uvijek svako i najmanje pripoznanje prava Slavena. (Tako je!)

Mi bismo bili s toga želim — i to bi bilo odgovaralo idajki jake i iskrene vlade — da bi njegovu preuzvišenost gospodin ministar predsjednik bio preključer rekao: „Ja ću zadovoljiti jugoslavenskim zahtjevom bez ikakova obzira, samo na temelju prava i zakona.“ (Bravo! bravo!). Mi Hrvati i Slovinci na jugu ne želimo ništa drugo, nego što je pravo i zakonito. Govornik prelazi zatim na odnose u Dalmaciji i iziće, da je samo još uvijek talijanski jezik uredovni jezik nekih c. kr. oblasti, u koliko se ne uvadja i njemački, da je Dalmacija materijalno zapuštena, da se tamo ne vlada ustavno, nego Bahovim patentom od god. 1854. Pozivom na odnornu interpelaciju iziće, što se je sve poduzelo proti stranci prava kod poslednjih pokrajinskih izbora. To sve neće ju umištići, nego još ojačati. Ministar predsjednik neka vlada u svih pokrajinah po načelu pravdnosti i nepristranosti, ako hoće učiniti što ozbiljna za učvršćenje monarhije. Mi Hrvati u Dalmaciji i Istri držimo se i u politici načela: „Dobro s dobrom, zlo sa zlim.“ Ministarstvo Baderijevo nije nam još donielo ništa, nit dobra nit zla. Čvrsto stojeć na svojem programu, čekamo! Nek vlada gleda, da zadovolji sve narode, da budu u odlučnom času uvjereni, da ne vojuju za svoje robove, nego da brane svoja najbolja i najsvetija dobra, i da budu mogli oduševljeno klicati, kao što su nekoi Rimljani: Kad se o našoj stvari, a ne o tudjoj! Borimo se junaci!

Kod naslova ministarsko vijeće udario je zastupnik Biankini na službeno i polusužbeno novinstvo u Dalmaciji i preporučio ministru-predsjedniku, da podiči svoje organe tamo, kako bi imali pisati, hoće li čuvati protike monarhije. To isto valja i o takovom novinstvu u Primorju. Kod istoga naslova govorio je i dr. Laginja od odnosa u Istri, i natuknuo, što bi pojedina ministarstva imala učiniti, da se te odnose bar nekolicom poboljša. Njegov govor donosimo na drugom mjestu. Govorio je u sjednici 14. decembra. U toj istoj sjednici je zastupnik Spiničić upravio interpelaciju na ministra trgovine radi beranjenja sa strane „Čozota“.

U sjednici od 16. t. m., koja se je održavala od 11—4 sata, pak od 8—11 sati, razpravio se je „dispozicioni fond“, koji bijaše po većini dozvoljen, a 17. troškovi za skupne poslove. Kod ovoga naslova govorio je dr. Luegar po dva puta, najviše proti valja bud sklopiti častnu nagodbu, bud biti za personalnu uniju, za samu osobnu svēzu.

Poslie te razprave počela se je razprava o poboljšanju stanja kotarskih ljeknika. Još se ima razpraviti nekoliko manjih predloga, kao i provizorij za prva tri mjeseca buduće godine. Nezna se, da li će se moći razpraviti ministarstvo unutarnjih posala, koje je također metnuto na dnevni red. Moguće, pošto se tjera ko sa parom. Najljajše subota odročiti će se carevinsko vijeće, da se pak sastane opet febrara 1896. Medjutim će zasjedati zemaljski sabori, a još prije slaviti se božićni blagdani, koje svemu našem narodu želimo čim sretnije i veselije.

K izborom u Boljunu.

Opetovno je dična „Naša Slova“ poučila naše občinare boljujske o dičnim obćinskim izborih, a mi želimo ovim člankom nešto spomenuti o zadnjih izborih koje seca oktobra 1892. Učimo se živjeti i vladati po izkustvu od prošlih dana i događaja.

Bojunker i svi koji tamo spadate, slušajte nas. Poslovica kaže: Reci mi skim se družilo, reći ću ti, ako si i kakov si. Ove prošle godine držite se svrada, a osobito prigodom velikih izbora. Tko prerado rabi talijanski jezik, i prijateljuje sa Talijani i njihovimi petoljčici i sa šarenjaci, vjeruje nam braco, nije naš, i neka nama dobro, nego jednino svomu trubnu, ne baceć, da je drugim prazan. Vjeruje nam, da, koji izmed naš svoj kmetišk krcjar nosi u krcjelovu krcnu, nego gubeć pijončevanjem, igrajuć karata i „morom“, taj, mila braco, opet nije naš, jer ne gleda na svoju domaću kućnu korist, a još manje skrbi za stvari i koristi obćinske, ako je na to pozvan. Tko gubi neć, gubi dan . . . Sudićmo, da se razumijemo!

Mudar čovjek ne smije nikada zaboraviti na ono, što je radio, kako je netko radio, govorio, pisao i t. d. Tako ne smijemo smetnuti a tamo sve ono, što se događalo prigodom obć. izbora pred tri godine, ako želimo već napredovati, a ne nazadovati. — Talijanska novina u Poreču (Istria) pisala je pred dvije godine, da odkad je došao sadašnji obć. tajnik G. A. Salar u Boljun, da sve tu ide zlo i naopako, da nema više mira nit pokoja, a opet a druge strane, da ne zna, kako i odkad je došao tamo. Taj talijanski list pisao je dalje, da se je njegovom agitacijom odabralo u obć. zastupstvo ljude neke i srove, kakov je i sam govor, neizkusan, osobito što se tiče službe i posala administrativnih, što će reći, da nema u glavi toliko soli, mudrosti i znanja, da bi mogao svojom rukom i glavom, a ne tudjom, upravljati dostojno i koristno našom obćinom. Al da to dobro stoji — velli našom obćinom. Al da tajnik Salar, jer može dalje taj list — tajnik Salar, jer može laglje vladati po miloj volji obćinom preko obć. načelnika. Čitali smo još tu napried, da preterno pohajda krcme (zelante frequentatore delle osterie), gdje se ponaša onako, što ne sluzi za izgled mladeži, kojom se tako tiesno družu. — Ovo pisanje talijanske novine opeklo našega junaka Salara, pa hajd, sastavio dva pisma, jedno „polusužbeno“ a drugo privatno, podpisano po drugoj osobi, a obada bi poslana onomu listu, da se tim opre pred svolanu onomu listu, da se tim opre pred svolanu onomu listu. U prvom, što ga tičala „L'Istria“, izjavio je, da kod zadnjih izbora (god. 1892.) nije prevladala hrvatska stranka vodjena od popova, nego stranka „strijanska“. (Soli, soli, more te ne dalo! Op. slagara) naime ona stranka, koja za popove nalik na Spiničića nemari. (Nisi dostojan, junaci, odrešiti remenje sa njegovih postola! Op. slagara.) Dalje piše, da svakako načelnik i ostali zastupnici ili župani nisu učeni, al da pako gledaju što bolje upravljati obćinom; a ponajviše da mrze popova smutljivca. (Preli mestatori e agitatori.) O sebi pako kaže, da nije straućar (i), a najmanje pako protivnik Talijana, što da je sjajno pokazao kod zadnjih obć. izbora. Na koncu pisma pozivlje sve Boljunčane, da se ujedine, radeć složno proti svomu obćenitomu neprijatelju — Hrvatima i hrvatskoj stranci. (Naši tamošnjaji vodje neće valjda ove izjave prezeti!) — Drugi spomenuti list, inače podpisan po drugoj osobi, sve potvrđuje što bijaše napisano u onom prvom pismu. Prema onom pismu pita urednik „L'Istria“: Zašto krivo napadati na gg. tajnika, opisujuć ga kao neprijatelja Italijana? Kada bi se, velli on — na čistac dovelo sve ono, što se smovalo i radilo kod obć. izbora, za stalno našlo bi se ne malo toga, što se ne bi protivilo tajniku Salaru i sadašnjemu glavaru Mattiasichu. — Tako je! Radić će oni i ovih izbora kako ovaj će im služiti za motiku, a onaj će vršiti službu lukave lisice i još više onim jezic Evala im! — Kao prilog onim dvjema spomenutim listovom spomenuti ćemo ovo. Sadašnji tajnik Salar bio je srojedobno „financijer“: opušten ovdle, naše ga tadašnji načelnik negdje u Pazinu i doveo ga putem mlodosrja sobom u Boljun, da piše va obćini. Dug je bio i mršav, dočim je saka dobarlivo uvazio svoj dragi nos.

On je naučio sputnjata tamo zametnuo. Da su pošla trojica boljujskih mladića nečujna vezana sa pratnjom žandara u zatvor, al za kratko bili riešeni, inada zahvaliti krasnouru talentu njegovom. Nedaje liep primjer u sukromnom životu, ali u to nememo da pobliže diramo. Poznato je tamo obćenito, koliko li njegovo sumnjećenje proti mjestnomu župniku nije dalo nemira i sablazni. . .

Polazi prečesto krcnu, pa se često događja, da ga moraju čekati i truziti po kućama obćinari, koji su došli radi obć. posala u Boljun. Sadašnji načelnik Mattiasich rekao je negdje: Ja sam prisiljen tajnika opuštit; dade mi na podpis spise, koje ne razumijem, a tumačiti mi može, kako mu drago; ja se u nj nepouzudajem i bajim se kakro globe. Tako je naimo govorio za života blagopokojnog kapetana Simiziga, a za kapetana Schvarza već nije onako sudio ni govornio. Ovaj je volio onoga tajnika, jer mu rabio

u njegovih uredovnih poslih. . . Sve što tajnik piše. — piše talijanski, hrvatski pogotovo neću pa neće, akomere govore svi običari i zastupnici bez iznimke uvijek hrvatski u svojih sjednicah. On je toli sladak da je znao objasniti i neke naše tamošnje odličnije mužere dok ga nisu bolje poznali. On hoće da gospodari, a ne da služi; s toga radi uvijek na tom, da budu odabrani u zastupstvo takovi, koji ne znadu više podignuti glave, no crv u prahu. Da pako sadašnje obć. zastupstvo za svojim glavarem negleda, da što bolje upravljaju obćinom, vidi se odatle, da je došlo do žalostnoga koraka, da je: naime paznički prezorni ured sekvestirao sva obćinska dobra porezne obćine Boljana, a da za to interesovani puk ni znao nije. Sve je poslo potajno kao po loju. Talijani i njihova novina „L'Isτρια“ trli si ruke od radosti, kada su doznali, da će imenovana dobra odkupiti za male novce jedan njihovih stranke iz gradica, koji je u svoje doba mnogi komadić krah pojeo u kuci naših župnika; i već su pisali, da čemo mi svi biti njegovi sužnji.

Srećom radi jedne službene pogriješice mogao je sam puk bez glavara rješiti dobre stvar. Nikada ne zaboravite na ovo, i znajte se vladati. Pametan se ne da lovit u paučinu; a panka — u čovječjoj podobi — plašite se i držite ga na oku.

Još ovo da rečemo. Svi znamemo, da smo po krvi i jeziku jednoga roda i kolina — budimo dakle složna braća. Niemci, ma gdje bili, kao i Talijani i svi narodi i puci prosvietljeni, u većih zgodah, kako su p. pr. izbori, rađe dogovorano i jedinstveno: svi za jednoga, jedan za sve. Tako valja da bude; za to se njima bolje godi nego nama. A ovakav složan narod slavan je i poštovan u svijetu. A mi? I mi smo djeca jednoga naroda — naroda hrvatskoga i liči slovinskoga, pak ne smijemo ovo naše slavno ime pogrditi pred svietom tim, što se ne znamo vladati po mušku kod izbora. Ako se mi hrvatskoga roda i plemena sinici prodavamo ili dajemo se nagovoriti, da glasujemo za one ljude, koji ne maro za naše bolje, za plemu i jezik naš, vjerujte nam mila braćo, da nismo poštenji, da smo ljudi, te pravo ima sviet rugajuci nam se, da smo djeca, a još više, da smo šćavni ili sužnji. Budimo ljudi! — Svršavamo ove redke ovom preporukom: Zadojni put izabrali ste bili 8 mladih zastupnika u zastupstvo, a sad se trsimo, da takovih bude odabrano većina, koji bi znali gospodariti, a ne ližati petu nekim. Pred tri godine nit jedan šarenjak iz mjestanca Boljana nebi odbran u obć. zastupstvo, tako valja učiniti i u dojučeršnjim izborih. No sad se tu jedan naš zaključio; bi-rajte njega iz gradica. U zastupstvo birajmo i radine, poštovne i rodoljubne naše župnike: jedna nek bude naš vodja, jer ovač bez pastira raztrkaju se, izgube se. Složno braćo na djelo za obće dobro pak će biti božjeg i ljudskog blagoslava.

Razgovor

medju Matom i Androm na Bačićevoj šterni u Poljanah 1895.

A: Dobro jutro, kume Mate, ke nova, od kave ako Bog da?
 M: Bog taj, san hodil malo v Ičić, vidit ako su dole skopali i zajedno na poteštariju zarad soldatije, aš san bil neč zvan radi kontrole.
 A: A ča je novega, ste ča čuli, kako j' pasala ona stvar va Trste s poteštarn i našin popon?
 M: Ča čete, bora Vam, ima tega puna vreća, a pak sada, kada je pul nas sve nemo i poludelo.
 A: Dunke povejte mi malo, aš znate, da me već ni bilo tri leta doma. San bil va Bonizajereh. Ja ča vesel Golac i ti njegov ljudi i čaj to bilo?
 M: Prez zamera, ču Vam sve ča god povedat, ma posedimo se ovde na zidac od šterne, aš ja sam već pul let, a i spitol sam se borme po barehah, tr ov zidac i šternu je činil Golac s našemi beči za seh nas storit.
 A: Dunke dajmo, ma brzo, aš mij' poč doma malo dry pripravit za blagdani.
 M: Tako počnimo od Golca i popa. Znate, kako j' bil Golac ofendil popa i rekal mu, kada j' hodil s Bogom staroj Bajčićovoj, da Bogu se klanja, a tovaru ne, zato su ga tužili, bili su i sve-doki zvani na Volosko, najzada i va Trst, na veli sud, aš su ga našli kri-vega, pak su ga sega leta s najmanjujnu kaštigun ča more bit, premda je bil s njim abukak Marti-nolich, obsudili na tri dni teškoga piznana, mora platit sve spendije od pravde, a neki govore, da ne bi smel bit, tri leta potešta.
 A: A vruga?
 M: Tako deju ljudi od zakona.
 A: A ma to je malo proved svejednno. Škola j' brižnoga, kad čemo već ta-

kovęga poteštu nađ, on je gledal i delat, kako za se, a ča ni svanota, da se dva prve glave, pop i potešta grdo gledaju i tuže; su to oba mogli pusit po bande.

M: Ja, grdo je, ma znate, da ne smemo nijedan pusit, da nam se naša vera lita pod noge a najmanje pop, pak da bi ki, r.a. potešta, čovek od sveta, kako govori, i školki predesdnik; pak još je takov otel bit dekad.
 A: Imate pravo, je pak kemu od naših pul Spadić drago, aš nam ovde dol-nijm je malo žal, ma ni svejedna svakenu.

M: Čekajte, da Vam finim povedat od Trsta.

A: Ma brzo aš mi j' poč.
 M: Znate, tamo su ga pitali kako se j' to ponesal s popom, a on je odgovoril, da jedan drugoga ne moru videt, aš da j' on, kako potešta, znal plaću mežnjaram, a drugo, da on je talijan; a pop da drži sa Slaveni.

A: Aj ni morda, tr kakov talijan je on, ča te naši ljudi reč ako j' to itina, tr zato su ga izabrali za poteštu, aš on da je kakovi su i naši stariji billi, a talijani da su va Talije.

M: Aj je, aš morem vam pokazat, to piše i va talijanskih fojehl „Piccolo“ i Adrijaa, ja sam ih lejlil i doma ih imam.

A: Tako on je seh nas za nos vodil, ali to ni lepo.

M: To mi je jušto drago, da mislite malo manj kako i ja, aš te barem neki videt, ken sam ja čula puli govoril, da neka budu manje prijatelji Golcu, ma nisa oni oteli razumet, dobro njim stoji, sad neka znaju, ča mora reč muž z Vedeža, ako se j' i na-vadil morda par talijanskih besed s gospodim govorit, a svoj materinski zajik pod noge hitat, neka ga sada pomoru talijani iz Vedeža, ma nete drugi, aš ni zamerital.

A: Dunke sad bi imeli storit novega potešta i kega.

M: Ja, to se još nezna. Morebit Joškiniu ale Tonica Plovanovega to su nje-govi školani, pak će i on gledat za njih kega god nagovoriti, nego još ljudi zato neznavju.

A: Ja, da oneh dveh kega store za poteštu bi morda bolje bilo, morda nobi oni hili talijan kako i on, ako j' istina ča govorite, te nam pak i poteštariju prenest va Leprinnac, zač se već tri leta batil.

A: Ča ča pak bit s Toninom ča on bit još skrivan, kad bude drugi potešta?

M: Ne, ne, ako Bog da, jer jedan prez drugoga ne moru živet, on je nam veći protivnik nego Golac, ma bi mu moglo škrokat, bi se moral drugoga posla prijat.

A: Ča to govorite, je to istina?

M: Je, ma o tom jedan drugi put, a sada još ovo. Sjiora Roža je prevl dan po jardiue samo kantevala, a sada i na popi se jadi.

A: A ča je to kantala?

M: Neku talijansku onu „Nella patria dei Orsetti non si parla che Vedežan“ . . . a sada, ni više tega kanta.

A: Kad je svemu temu tako, kako mi povedate, baš njim dobro stoji, ja ču baš pogledat, da drugiput budu Hrvati predobili a Golca čemo zapusit svi skupa kad je talijan a mi j' drago, da j' dobil ča j' iskal.

M: Ja, i mane j' drago, za pet štirini, jur sam stromah, aš znat, da bi vo-lel dat pol svojeih tisuc samo da ga ni tokalo, za sin tin da je ne hita ča, ča almeno videt, da s Hrvati ni ča škercat.

A: Bog, paron Mate, gledajte još ča doznat, pak čete mi drugi put još povedat čagod, a sada mi j' poč nekamo grmic poseč.

M: Bog, Bog, opravite dobro.

Na Božić.

(Majkam mladih narodnih mučenika.)
 Divni dane, veljeg čnda
 Veličajna uspomeno,
 Tebe slavi čovječanstvo
 Višnjim Bogom izmireno.
 U dvorovima i koljovkam
 Bajnim sjajem sve odsjeva,
 A pod svetim tretimovima
 Divne hymne glas odmeva:
 Slava Bogu u visini,
 A mir ljudem u nizini!

S tudjeg kraja vjeran sinak
 U krilo se majci nakak

Oko njega sve se jati:
 Djed i otac, rod i braća,
 Dok prestratna majka mila,
 Sinka grli jedinoga,
 Nebo bvaled, što ga sprati:
 Do ognjišta rođenoga:
 Slava Bogu u visini,
 A mir ljudem u nizini!
 Svim je dobro. Samo Vama
 Božić donie bil i suze
 Tužne majke, kojim djeca
 Usried jedne ginu uze.
 Zaman li Vam srca vapaj,
 U kriuce da se vrnu,
 Zaman li Vam bolna jeka,
 Sto se u noć gubi crnu:
 Silni Bože u visini,
 Gdje su, gdje su naši sini?

Smiriti se tužne majke,
 Skršit će se one uze,
 Doč će doba — pa ča narod
 Osvetiti Vaše suze.
 Gori srca i dične majke
 Divnih žrtva sile divlje,
 Na Vas čitaj narod gleli,
 Pa Vas haran blagosivlje:
 Slava Bogu u visini,
 Sto vas dađe otačbini

Kobna zdravica

na staru godinu.

„Ano te na razstank
 Na svečani s tim ljetom, omladino!“
 „Kuda?“ — „Koj to opanak
 Još nozna naško gdje se toči vino?“

Sledi Vinka družba sva
 Ko pilad kročicu kad joj žita nađe
 I uz lazeč kudrova
 Kroz veža klikuču u melanu zadje.

Trpez vino doplavi
 Uz nadobudu „Mi smo mi-loziuku;
 Odjekuju pozdravi
 Gromdglasi glavaru stola Vinku.

„Mir!“ — zagrnj oholo
 Sa glave stola — „Zdravko sad besjedi!“
 „Čujno!“ — sav na okolo
 Ojloknu stol i sve u Zdravka gletli.

„Milo mi je, drugovi, —
 Započe Zdravko kad se bura slegan —
 „Te mi prvom sudovi
 Glavara daju rieč“ — i vrat protegnu.

„Prvom časom nuzdravljani
 Domovini nam: imo njeno slavno . . .
 „Al to radje ostavljani
 Ta to je prošlost, to jo bilo davno.

„Prošlost hoću povjesti,
 A, vi to znate, kad nam pamet smota
 „Magla vinske bofesti,
 Da pō nas svaki nauk je strahota.

„Otačbini zdravicom
 I tako vinski brati ne škrtare;
 „Izreč ču ju pravicom
 Kad jednom i nju bogovi obitare.

„A da do tog vremena
 Domovinska nas tuga kog ne smlavi,
 „Nek se puše tjemena
 Tom bahovom, tom vinskom zaboravi.

„Već čo naši izkusi
 K stobdič dotle krvič put Ivani:
 „Mirno dakle iztrusni
 U slavu, družbo, orgjam i mehani!“

„Na polje s tim kudrovom!“ —
 Zagrnj glav, biesno skrivić usac,
 I već bit pred kudrovom
 Naš delija kō patak ū kal pljusne.

„Evala! . . . sad veselo!“ —
 Sokoli glavaru — „ludu smo izislili“;
 „Al je družtvo drasele
 I vidil mu se, da o nječem misli.

Anton Tereziju Antončić.

Franina i Jurina

Fr. Ča se Jure čuje, kamō te Pažani
 ovput nagnut?

Jur. Ma bi reč, da su neki ter. neki oči
 odprli.
 Fr. Bilo bi već doba, tar oni znaju naj-
 bolje sami kako njihove komunske
 stvari gredu.

Fr. Ma da će se on vanjski le s ma-
 njen pasat.
 Jur. Ča bi reč?
 Fr. Testament da j' sal na sto kusi.
 Jur. A bogatija?
 Fr. Da će sada posinit jenega al dru-
 gega Pepića, al pak matjega al-
 bokata.
 Jur. Blaze nekemu od njih!
 Fr. Ha, borme je!

Različite viesti.

Za družbu sv. Cirila i Metoda u Istri. Gosp. Ernest Baša poslao nam je 2 for. 6 nvč., što se sabralo u veselom družtvu na predlog g. M. Brajše u Podgrađu.

Zemaljski kapetan i podkapetan za Istru. Dne 21. decembra piše nam se iz Beča, da će zemaljskim kapetanom za Istru biti imenovan g. dr. M. Campitelli, i podkapetanom g. dr. A. Slanger. Obojica bili su prošloga tjedna u Beču i razpravljali sa ministrom predsjednikom grofom Badenijem, prvi prije drugi kasnije. Predlog za imenovanje, da je već kod Njegovoga Veličanstva cesara i kralja, a samo imenovanje, da će ališediti sutra t. j. u nedjelju. Bilo u sretan čas! (Slušešio je Op. Ured.)

Nadbiskup O Bonaventura Soldatić. U Rimu ju umro 29 stidnoga naslovni nadbiskup od Sardike, naš mnogo hraljeni zemljak O. Bonaventura Marijan Soldatić iz reda franjevaca. Pokujnik rodio se je godine 1827 u otoku Cresu, te je sa 18 godina stupio u red franjevaca u Padovi, i posvećen 1850 za svećenika. U Beču je godine 1852 ste-kao čim doktora teologije. Obavljajući razne službe u svom redu, postao je 1865 provin-cijalom uletaksko pokrajine, 1879 generalom cijeloga reda, pa jo u tom svojstvu radio sve do godine 1891, kad se u odrekao ove časti. Godine 1893 bio ga je papa opredelio za mletačkog patrijarha, ali se je tomu opirao sam Soldatić i talijanska vlada. Da njegovo velike zasluge za crkvu bar doneki nagradi, imenovan ga je papa proljetos naslovnim nadbiskupom od Sardike. Soldatić bio je jedan od najučinkovitijih franjevaca, te njegov red naj-više za njim žali. Vječni mu pokoj!

Oprost od čestitanja. Po starom obi-čaju utičemo se ovim pod konac iztičue godine svim našim čitateljim i prijateljem našega naroda u Istri molbom, da ne zabo-rave ni ljetos naše siročadi, naše zapustene i zanemarene dječice, koja su bez škole i nauke kano i divljaci u najodjeljenijih kraje-vih svijeta.

Svečujuć svete božićno blagdane neka svatko odkine mrvicu sa i opakō obilnjeg stola pa neka ju posveti onim nevoljujnikom našim, koji čame u tmini neznanstva i ne-volje. Na hiljade i hiljade naše biedne dje-čice imado bez svake skoro nauke. Majčina molitvica i krišćanski nauk dobrog pastira — gdje ga ima — to je sva poduka one naše siročine.

Na ruglo devetnaestoga, tobož prosvje-ljenoga stoljeća i uzprkos jasnim zakonskim ustanovam nemože istarski Hrvat ili Slovenac ni do svoje počke škole ni čamo, gdje imado u pojedinih mjestih stoltnu i više za školu sposobno i školu duzne polaziti djece.

U tako žalostnih obstojnih doznost je naša sveta, da se pobrinemo za tu našu za-pustenu nejačad, za koju bijaše ustrojena plemeni-ta družba sv. Cirila i Metoda. Nikad lišće prilike, da se pripomogne toj našoj lječici putem rečena družbe nego li upravo sada prigodno božićnih bladana i nastupom nove godine.

Veselači se uspomeni narodjenja Sina božjega i zadovoljni, što smo dočekali sretno novu godinu, nezaboravimo drobno naše dje-čice, koja žedjaju za naukom i znanjem.

Naše veselje biti će srdačnije, naše za-dovoljstvo iskrenije ako pomognemo siročini, koja strada sa svoje neukosti i sa tuđe zlobe. Prijatelji i rodoljubi! sjetite se našli školskih družba sv. Cirila i Metoda i „Bratovščino hrvatskih ljudi u Istri“ kod gospodskoga stola, u prijateljskom družtvu, na sastancih i pogovorih.

Daruje milostinju zanemarenim i za-pušćenim, platiti će Vam Bog a zahvalni će Vam biti složna braća istarski Hrvati i Slo-venci.

Silvestrovo na Voloskom. Ženska podružnica „Družbe sv. Cirila i Metoda“ priredjuje dne 31. t. m. u prostoriyah gostione „Roza“ zabavnu vofor sa pje-vanjem, taburanjem, deklamacijom, pred-stavom, tobolom i eventualno sa plesom.